

SØREN L. ØRSKOV

14. 8. 1901 - 3. 5. 1966

SØREN L. ØRSKOV

14. august 1901–3. maj 1966.

Søren L. Ørskov blev født i Helsingør i 1901 som søn af købmand P. M. Christensen. Han blev student fra Helsingør Gymnasium i 1919 og tog i 1927 medicinsk embedseksamen fra Københavns Universitet.

Efter et studieophold på Medicinsk-Fysiologisk Institut i Lund 1927–28 blev S. L. Ørskov i 1928 ansat som assistent på Medicinsk-Fysiologisk Institut ved Københavns Universitet. I 1931 blev han dr. med. på en afhandling med titlen: *Undersøgelser over de æteropløselige syrer i blod og væv*. I 1937 blev Ørskov udnævnt til professor i fysiologi ved Aarhus Universitet. Han fungerede i denne stilling, indtil han i 1963 måtte trække sig tilbage på grund af sygdom.

Som student fik Ørskov guldmedalje for en besvarelse af en prisopgave, udskrevet af Københavns Universitet. Bortset fra guldmedaljeopgaven, der var et bakteriologisk arbejde, falder Ørskovs videnskabelige arbejder på to adskilte felter, nemlig undersøgelser over mælkesyrens og andre æteropløselige syrer forekomst i blod og væv under forskellige forhold samt undersøgelser over cellemembraners permeabilitet. Undersøgelserne over de æteropløselige syrer i blodet blev påbegyndt under førnævnte studieophold i Lund hos professor Widmark og blev fortsat på Medicinsk-Fysiologisk Institut i København. Som led i disse undersøgelser udarbejdede Ørskov en mikrometode til bestemmelse af mælkesyre, som anvendt både i hans egne og i andres arbejder har muliggjort værdifulde iagttagelser. Resultatet af disse undersøgelser dannede grundlaget for Ørskovs disputats, som blev forsvaret i 1931.

Under et påfølgende 6 måneders studieophold hos professor Höber ved det fysiologiske institut i Kiel, som blev efterfulgt af et 6 måneders ophold hos professor Rein i Göttingen, påbegyndte Ørskov de undersøgelser over cellemembraners permeabilitet, som han var optaget af indtil sin død. Et vigtigt led i disse undersøgelser var udarbejdelsen af en fotometrisk metode, der gjorde det muligt i en cellesuspension at registrere de forandringer, der indtræder i cellernes volumen, når de osmotiske forhold ændres. Undersøgelserne førte til en række originale iagttagelser. Ørskov påviste bl. a., at kuldioxid påvirkede blodlegemernes permeabilitet for ammoniumchlorid, og at bly i så små koncentrationer, at det ikke fremkaldte hæmolyse, førte til en øget følsomhed for virkningen af kuldioxid og fremkaldte en forøget permeabilitet for kalium. I et arbejde sammen med Bang påviste han, at permeabilitetskonstanten for glucose aftog med stigende glucosekoncentration. Dette er senere mere detaljeret blevet bekræftet af andre og danner grundlaget for den nugældende opfattelse,

at glucose transporteres gennem membraner ved hjælp af en »carrier«. I andre undersøgelser viste Ørskov, at *bacillus coli communis* akkumulerer kalium, når der er glucose til stede i ydermediet. Det samme gælder for gærceller, men som påvist af Ørskov kan foruden glucose en række andre stoffer virke som substrat for denne proces.

Ørskov var med disse og en lang række andre resultater med til at yde et værdifuldt bidrag til forståelsen af de komplicerede forhold, der gælder for cellemembraners permeabilitet.

Det var karakteristisk for Ørskov som videnskabsmand, at han først og fremmest var eksperimentator, og at han i mindre grad var interesseret i de teoretiske aspekter og den teoretiske behandling af sine forsøgsresultater. Dette i forbindelse med, at han som videnskabsmand kun i beskedent omfang søgte eller havde kontakt med fagfæller, der arbejdede med beslægtede emner, medførte, at han måske ikke helt opnåede den internationale placering, som hans forsøgsresultater kunne have berettiget ham til.

Professor Ørskov, der var den første professor i fysiologi ved Aarhus Universitet, lagde et meget stort arbejde i opbygningen af det nye institut og i undervisningen. Det var helt i overensstemmelse med hans indstilling til det videnskabelige arbejde, at det var den mere praktisk betonedede laboratorieundervisning af studenterne, der interesserede ham mest. Han fandt en meget stor glæde i at demonstrere forsøg for studenterne, og det var en nydelse at overvære sådanne demonstrationer.

Professor Ørskov var meget afholdt som chef. Han fandt stor glæde og tilfredsstillelse i at arbejde i laboratoriet, og det var ham magtpåliggende, at medarbejderne, både de videnskabelige og ikke-videnskabelige, havde det på samme måde. Han satte derfor meget ind på at skabe et godt arbejdsklima på instituttet, og hans omsorg for den enkelte medarbejder strakte sig langt ud over, hvad der var betinget af det arbejdsmæssige.

Professor Ørskov beklædte gennem årene en række tillidsposter. Han var formand i bestyrelsen for Nordisk Forening for Fysiologi 1948–51, præsident for den 7. nordiske fysiologkongres ved Aarhus Universitet 1951 og næstformand i bestyrelsen for foreningen Een Verden 1948–53. I 1943 var han sanitetschef for Aarhus luftbeskyttelsesområde, og i 25 år fra 1938 til 1963 var han formand for undervisningsrådet ved kursus ved Aarhus Universitet for sundhedsplejersker og for ledende og undervisende sygeplejersker.

J. C. Skou